

★ GROEP 2 ★ 6 TOT 8 JAAR

DE KLEINE Isol De Harmonie (door Bert Wastijn)

OVER DE MAKER

Isol, voluit Marisol Misenta (°1972), tekent, schrijft, zingt en componeert. Ze woont in Buenos Aires, de hoofdstad van Argentinië. Daar is ze geboren en ze woont er nog steeds. Ze wilde graag docent beeldende kunst worden maar daar is ze mee gestopt om al haar tijd te besteden aan het schrijven en illustreren van kinderboeken.

Ze debuteerde in 1997 met *Vida de perros*, over een jongetje dat de gelijkenissen tussen zichzelf en zijn hond ontdekt. Intussen heeft ze al tien boeken op haar naam staan en illustreerde ook boeken van anderen, waaronder het *Auggie Wren's Christmas Story* van Paul Auster. In 2013 ontving Isol de Astrid Lindgren Memorial Award (ALMA) voor haar hele oeuvre.

Kort samengevat

In en om het huis is alles rustig. Stil. Tot De Kleine arriveert. Bloot en luidkeels kondigt hij aan dat hij er is. Door een lange reis, wie weet waar hij vandaan kwam, moet hij slapen. Hij lijkt nog niet te weten hoe hij zijn aardse lichaam moet gebruiken. Gelukkig heeft hij een sirene en toeter. En bovenraampjes om te zien wat er allemaal gebeurt. En een zuiger, en tunnels die moeten geïnspecteerd worden. Sinds zijn komst houden mamma's en pappa's de wacht wanneer de beschermfee van de KaK het huisje voorbijkomt. Er zijn ook twee soorten Kleine. Er zijn gaatjesmodellen en modellen met een tubetje. Aan De Kleine heeft echt alles een functie, al is en blijft hij een mysterie. Hij hoort en ziet veel meer dan het lijkt en lijkt een soort hypnotiseur én spiegel te zijn. Op een dag ontdekt De Kleine iets verrassends: ook grote mensen waren ooit Kleinen. En dan voelt De Kleine zich thuis en blijft er wonen.

1. VOOR HET LEZEN

De Kleine Uitvinding

Het boek bespreekt een baby alsof het een uitvinding en machine is. Elk onderdeelje heeft een functie.

Materiaal

- Waardevol kosteloos materiaal (keukenrolletjes, toiletrolletjes, botervlootjes, kranten ...)
- Papier (kleur, net, klad)
- Wasco, stiften, kleurpotloden

Opdracht

- Stap 1 De kinderen krijgen kort de tijd en ruimte om zelf een uitvinding te doen. Dat kan zowel in 2D (een schets, een bouwpatroon) als 3D (door zelf een machine te bouwen). Daarbij mogen en kunnen ze gebruik maken van het ter beschikking gelegde materiaal.
- Stap 2 Vraag de kinderen ook over het volgende na te denken:
- Een naam voor hun uitvinding
 - Waarvoor het dient

- c. Wat de verschillende onderdelen doen
- Stap 3 Laat de kinderen na het knutselen of uitwerken van hun uitvinding in een kring hun uitvinding toelichten.

Kennismaken met De Kleine - kringgesprek

Tips bij een kringgesprek - Bij het hanteren van het kringgesprek maak je meestal tijd om eerst duidelijke afspraken te maken. Zo bepaal je onder andere wanneer iemand aan het woord is (praatstok, wijzen, vingers omhoog, tong uitsteken ...) en op welke manier je het gesprek afrondt. Ook wordt aan de kinderen vooraf gevraagd wat zij zouden doen als iemand zich niet aan de afspraken houdt. Zo kunnen ze zelf de consequentie bepalen bij het breken van de afspraken. Bij een vaste groep kinderen kan het goed zijn om die afspraken in het begin te maken en vast te leggen voor het hele parcours. Bij elk (kring)gesprek kun je hier dan ook naar verwijzen.

Bij weinig tijd kan er met een kort kringgesprek worden overgegaan naar het thema kinderen. Het is interessant om daarin naar de beginsituatie te polsen: bijvoorbeeld om te ontdekken welk kind al ervaring met baby's of geboortes heeft. Dat kan aan de hand van onderstaande richtvragen. Als de oefening hiervoor wel werd gedaan, kan dit in dezelfde opstelling.

- Wat kun je allemaal nog uitvinden? *(Persoonlijke antwoorden: boeken, computers, telefoons, frietmachine ...)*
- Hoe worden mensen en dieren uitgevonden? *(Persoonlijke antwoorden ... en baby's)*
- Wat zijn baby's? *(Aliens, kleine mensen, niet leuk ...)*
- Wie heeft al kennisgemaakt met baby's? *(Kleine broertjes, zusjes, neefjes, nichtjes ...)*
- Wat vond je daarvan? Waarom (minder) leuk? *(Leuk omdat het een kleine pop is. Minder leuk omdat hij pampers draagt of veel huilt.)*

In dit verhaal gaan we kennismaken met De Kleine. Laat ons samen ontdekken wat zo'n Kleine kan en hoe die in elkaar zit.

2. TIJDENS HET LEZEN

Tips en opvallende elementen

- Sommige voorlezers kiezen graag voor interactie tijdens het lezen, anderen behouden liever de spanning die wordt opgebouwd. In elk geval kan tijdens of na het lezen gevraagd worden aan de kinderen om de verschillende onderdelen te raden. Bijvoorbeeld:
 - o Blz. 9 - Het 'ruimteschip': de mamma
 - o Blz. 11- Loeiende sirene/toeter: roepen door de mond van de baby
 - o Blz. 14 - De zuiger: de mond van de baby
 - o Blz. 16 - De bovenraampjes: de ogen van de baby
 - o Blz. 17 - De gaatjes en tunnel: de neus van de baby
 - o Blz. 18 - Schelpen, sierlijke uitsteeksels: de oren van de baby
 - o Blz. 19 - Het geluid van de blije kikker: een boertje
 - o Blz. 23 - Gaatjesmodel en Tabetjesmodel: meisje en jongen
 - o Blz. 24 - Het bollen-kussen: de bibs van de baby
 - o Blz. 27 - Scharnieren: de gewrichten en botten
 - o Blz. 29 - Kleine kokertjes: de vingers en teentjes
 - o Blz. 32 - Knoopje op de buik: de navel van de baby
 - o Blz. 35 - Cassetterecorder: het geheugen/de hersenen van de baby
 - o Blz. 42 - Witte steentjes in de mond: de tanden van de baby
- Het boek is niet op maat van de beginnende lezers. Eventueel kunnen de sterke lezers uit de groep een stukje meelesen. Zorg vooral dat het grappige en het verrassende naar voor komt tijdens het lezen. Sommige zaken tonen (bv. tanden of ogen) zorgt ook voor betrokkenheid.
- Merk op bij de laatste prent, dat de kleine blauwe tekeningen de 'Kleinen' zijn van de 'Groten' die hij tegenkomt.
- De auteur gebruikt heel wat humor en gericht taalgebruik. Probeer op te schrijven of te onthouden wat de kinderen grappig vinden tijdens het (voor)lezen. Je kunt hierop terugkomen in het creatief gesprek na het lezen.

3. NA HET LEZEN

Creatief kringgesprek over het verhaal (beschouwen)

De rode draad van het verhaal bestaat uit de beschrijvingen van de baby. Voor we die rode draad van dichterbij gaan bekijken, kunnen volgende fragment interessant zijn om met de kinderen te bekijken.

“De Kleine laat zijn alarm voor de zekerheid altijd aanstaan. Want de nacht is een boef, die de kleuren steelt. (p. 25-26)”

- Wat betekent dit fragment volgens de kinderen? (Persoonlijke antwoorden van de kinderen. 's Nachts is alles zwart. Ook al zien de dingen er overdag niet zo uit. ...)
- Waarom zou De Kleine zijn alarm dan laten aanstaan? (Persoonlijke antwoorden van de kinderen. De Kleine is bang in de donker? ...)
- Wie is allemaal bang in de donker? Waarom? (Persoonlijke antwoorden van de kinderen. ...)

“De Kleine is ook een spiegel. (p. 37-38)”

- Wat betekent het volgens de kinderen 'om te zijn als een spiegel'? (Persoonlijke antwoorden van de kinderen. Als jij verdrietig bent, dan is de baby ook verdrietig. ...)
- Wie voelt zich soms droef als familie of vrienden zich droef voelen? (Persoonlijke antwoorden van de kinderen. ...)

“En op een dag, als ze met hem aan het spelen zijn, hem verhalen vertellen of grappige stemmetjes nadoen, ontdekt De Kleine iets verrassends: dat grote mensen ook ooit Kleinen waren. En dan voelt de Kleine zich thuis en blijft hij hier wonen. (p. 49-52)”

- Wat betekent dit fragment volgens de kinderen? (Persoonlijke antwoorden van de kinderen. Dat het kind ontdekt dat zijn mama en papa ook kinderen zijn of waren, dat iedereen kind is geweest. ...)
- Waarom zou De Kleine zich plots thuis voelen? (Persoonlijke antwoorden van de kinderen. In het begin van het boek lijkt het alsof De Kleine uit de ruimte komt en hier niet thuis hoort. En nu ontdekt hij dat de anderen ook op hem lijken. ...)
- Waarom zou hij hier willen blijven wonen? (Persoonlijke antwoorden van de kinderen. Omdat iedereen met hem speelt. ...)

Mogelijks heb je enkele quotes opgeschreven of onthouden die de kinderen aan het lachen brachten tijdens het voorlezen. Sta ook daar even bij stil. De voorbeeldvragen hierboven kunnen je helpen. Vraag zeker ook 'wat ze zo grappig vonden'.

De volgende oefening wil vooral samen met de kinderen het verhaal en de kenmerken van De Kleine laten reconstrueren en benoemen. Dit hoeft niet in volgorde van het boek. Elk onderdeel dat spontaan uit de groep kinderen komt is waardevol. Bij elementen die niet in het boek voorkomen, kan wel samen in het boek gekeken worden waar het wel zou kunnen passen. Wanneer de kinderen geen idee meer hebben, kunnen ze opnieuw kijken in het boek om inspiratie op te doen.

Het construeren gebeurt aan de hand van materiaal dat de kinderen samen leggen (cfr. voor het lezen).

Materiaal

- Waardevol kosteloos materiaal (keukenrolletjes, toiletrolletjes, botervlootjes, kranten ...)
- Papier (kleur, net, klad)
- Wasco, stiften, kleurpotloden

Opdracht

- Stap 1 Laat de kinderen eerst De Kleine vormgeven. Dit kan met luidop te benoemen wat in het verhaal naar voor kwam. *Bijvoorbeeld: de ogen (venstertjes), de tunnels (neus), de schelpen, de zuiger (mond), de kokertjes (vingers) ...*
- Stap 2 Laat de kinderen aansluitend ook de verschillende functies aanduiden. Afhankelijk van de groep, kun je ook de kinderen deze geluiden of zaken laten uitbeelden of na-apen. *Bijvoorbeeld: de toeter en sirene (het huilen), de boertjes ...*
- Stap 3 Rond deze oefening af met een kringgesprek waarbij je nog even stilstaat bij de effecten van De Kleine:
- a. Wat vinden de kinderen fijn aan baby's? (*Ze lachen veel, ze spelen graag, mogen langer opblijven, mogen helpen verzorgen ...*)

- b. Hoe reageren de 'groten' in hun buurt als er baby's zijn? (*Zoals in het boek, anders ...*)
- c. Waarom zou de schrijver ervoor kiezen om De Kleine als ruimtewezen te benaderen met al deze vreemde snufjes en uitvindingen? (*Baby's zijn raar, ze zijn een beetje van een andere planeet, de schrijfster is net zelf moeder geworden en brengt verslag uit van dit avontuur ...*)

Tip: Bij een grote groep kinderen, kunnen ze dit in kleinere groepen doen.

Tip: Gebruik gerust potlood en papier als een bepaald onderdeel niet makkelijk te leggen of te vormen is. Leg het blad dan bij de constructie.

Richtvragen over de illustraties

Bekijk samen met de groep de kaft en de tekeningen in het boek. Wat vinden ze van de tekening(en) (probeer de woorden mooi of lelijk te vermijden in deze fase)? Laat de kinderen nadenken wat ze van de tekening of delen van de prenten vinden. Het helpt om hen te laten omschrijven wat ze zien. Vraag welke dingen ze grappig vonden, waar ze minder blij van worden of wat ze zelf uit de tekening zouden knippen.

Vragen die je bij de prenten kunt stellen:

- Wat zie je allemaal op de tekening? (*De tekeningen hebben verschillende lijnen, Soms er is veel kleur, soms weinig. ...*)
- Welke kleuren gebruikt de illustrator-kunstenaar hier? (*Veel bruin, blauw, oranje, zwart, geel.*)
- Heeft de illustrator-kunstenaar dingen getekend zoals ze ook in het echt zijn? (kleurgebruik, grootte ...)? (*Meestal wel soms niet. Zo is de mama eens een waar ruimteschip en tekent Isol met de verschillende lijnen tegelijkertijd. ...*)

Laat de kinderen een boek (uit de KJV-selectie of een ander prentenboek) kiezen. Laat ze eens nadenken over wat er anders is bij de tekeningen. Lukt het de kinderen om verschillen in stijl, kleur, vorm, grootte... te benoemen? Laat de kinderen focussen op die elementen indien het hen niet lukt. Kunnen ze gelijkenissen vinden tussen de tekeningen van het andere boek? Kunnen ze een vergelijking maken?

Tip: De achtergrond van de illustraties ziet eruit als een (oud) fotoalbum. Leuk om mee te brengen (als je er zo een hebt liggen) om te laten zien. Je kunt er, als je dat wil, ook altijd nog de prenten van de volgende opdracht inhangen als echt fotoalbum.

Je eigen Kleine

In de laatste prent tekent Isol de kleine in het blauw bij elke Grote (zwart/oranje). We gaan dit ook eens doen met Groten uit de boekjes (of groten die we kennen).

Materiaal

- Papier
- Tijdschriften (of foto's van de familieleden/ouders van de kinderen)
- Potloden, stiften, wasco ...
- Lijm

Elk kind start met een blad papier en wat tekenmateriaal bij zich. Je kan kiezen of je vertrekt vanuit 'grote mensen' uit kranten en tijdschriften of dat je vraagt dat de kinderen een foto meebrengen met een volwassene van thuis.

Opdracht

- Stap 1 Laat de kinderen een foto kiezen (uit een krant, tijdschrift, eigen collectie) en laat ze de persoon uitknippen en op een leeg blad plakken.
- Stap 2 Als de kinderen klaar zijn, kunnen ze proberen de Grote na te tekenen als baby (concreet: ze tekenen een baby. De baby ziet eruit alsof dit Baby Grote is). Laat de kinderen proberen om eenzelfde houding te tekenen voor De Kleine zoals De Grote. (zie laatste prent in het boek).
- Stap 3 Optioneel kun je een terugkoppeling doen van de verschillende tekeningen. Ook kunnen ze verder ingekleurd of aangekleed worden.

Tip: als je een extra laag zoekt bij deze activiteit, kun je de kinderen uitdagen om enkel in de taal van De Kleine te communiceren.

ANDERE LEESTIPS

- De mooie Griselda / Isol (De Harmonie, 2015)
- Mijn moeder is een stekelvarken / Isol (De Harmonie, 2014)
- Nocturno / Isol (De Harmonie, 2013)
- Zondag / Kim Fupz Aakeson, Eva Eriksson (tekeningen) (Querido, 2012)
- Job en de duif schrikken zich een bult / Evelien de Vlieger, Noëlle Smit (tekeningen) (Lannoo, 2014)
- Takkenkind: een klein verhaal over grote wensen / Gerda Dendooven (Querido, 2012)
- Hond bijt wolf / Sylvia Vanden Heede, Marije Tolman (tekeningen) (Lannoo, 2012)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren. Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.